

Motion till riksdagen

1988/89:N27

av Inger Schörling m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1988/89:92 om ny
minerallagstiftning m.m.

Grundläggande värderingar

Miljöpartiet de gröna söker i sina politiska ställningstaganden utgå från de fyra solidaritetskrav som formuleras i partiets ekonomiska program: Solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet, solidaritet med världens folk, solidaritet mellan människor i vårt eget land, solidaritet med kommande generationer.

Minerallagstiftningen aktualiserar de flesta av dessa solidaritetskrav. Sålunda påverkas naturen kraftigt av mineralutvinning och förädling, utvinningen av icke förnybara råvaror aktualiserar både solidariteten inom landet — bl.a. sysselsättningsaspekten —, solidariteten globalt och frågan om den hänsyn som bör tas till kommande generationer.

Miljöpartiet de gröna vill inte bara starkt betona naturskydds- och miljöintressen i samband med undersökning och utvinning av mineralfyndigheter, partiet lägger också stor vikt vid att man beaktar att mineralerna är begränsade, icke förnybara tillgångar för hela mänskligheten — både dagens generation och de kommande. Beträffande många av de material som omfattas av propositionen hotas mänskligheten av stor knapphet inom någon eller några generationer. Detta borde avspeglas i dagens politik och lagstiftning. Tyvärr är detta knappast fallet, och föreliggande proposition är en påtaglig demonstration av detta.

Propositionen

Det framlagda lagförslaget, föredragandens synpunkter liksom tidigare lagstiftning inom området präglas av föreställningen att mineraltillgångarna i princip är obegränsade och att snabb exploatering är önskvärd, legitim och bör underlättas. Visserligen talas om en samordning med miljöintressen, men vi har starka farhågor att detta inte kommer att vara tillräckligt. Det är dock positivt att propositionen söker ta ett helhetsgrepp på alla typer av mineraler. Vi saknar dock därvid de allt knappare grus- och sandtillgångarna, vilka enligt vår mening borde inkluderas i minerallagstiftningen liksom alla bergarter som används för byggnadsändamål eller som krossas till makadam.

Eftersom propositionen helt saknar de enligt vår uppfattning väsentligaste principerna som vi anser bör inkluderas i en minerallagstiftning anser vi att propositionen bör avslås och att ett nytt utredningsarbete omgående bör påbörjas med nya utgångspunkter. De väsentligaste utgångspunkterna för detta arbete bör enligt vår uppfattning vara följande.

1. Hushållningssynpunkterna ur såväl nationell som global synpunkt skall vara vägledande för arbetet.
2. Utredningen bör inkludera anvisningar om de medel som kan anvisas för att hushållning skall komma till stånd. En viktig möjlighet som miljöpartiet därvid vill framhålla är beskattning av råvaruutvinning samtidigt som skatten minskas på arbete. En sådan förskjutning av kostnadsbilden kommer definitivt att bromsa utvinningen av ny råvara och samtidigt gynna hushållning, reparation och återanvändning.
3. Behovet av att återanvändningsaspekten -- recycling -- beaktas i hela utvinnings-, tillverknings- och skrotningsförloppet av mineralkrävande produkter bör ingå i utredningsuppdraget, vidare förslag om effektivare återvinning.
4. En redovisning av de nationella och globala mineraltillgångarna bör presenteras liksom de olika råvarornas sannolika livslängd vid olika förbrukningsnivåer.
5. Därvid bör också kommande generationers behov diskuteras liksom vilka hänsynstaganden till dessa som bör tas.
6. Eftersom bevarandesynpunkterna alltid bör ha företräde framför exploateringsintressena bör följande instanser ha fullständig vetorätt när det gäller undersökning och exploatering av mineraltillgångar:
 - a) Markägaren
 - b) Kommunen (genom bl.a. miljö- och hälsoskyddsnämnden och fullmäktige)
 - c) Staten (genom bl.a. naturvårdsverk och koncessionsnämnd).
7. När markägaren tilldelas vetorätt kommer det följdriktigt att krävas ett civilrättsligt avtal mellan denne och en eventuell exploatör för att undersökning och eventuell exploatering skall komma till stånd. (Såvida ej markägaren själv vill vara exploatör.) Att miljöintressen alltid skall tillgodoses bör garanteras av kommunens och statens vetorätt. Naturligtvis skall grannar och andra intressenter ha rätt till talan mot en exploatering som hotar miljö eller andra legitima intressen.
8. I utvinnings- och exploateringsavtal är markägaren och exploatören fria att mellan sig fördela vinsten av utvinningen. Dock skall det allmänna ha del i resultatet, dels i form av råvaruskatt, dels i form av normal bolagskatt.
9. Inför hushållnings- och miljöaspekterna måste sysselsättningsaspekterna vika.
10. Vare sig markägaren eller exploatören kan anses ha rätt till hela vinsten av utvinningen, inte heller svenska staten, eftersom mineraltillgångarna i grunden måste betraktas som en hela mänsklighetens gemensamma

egendom. I avsaknad av en internationell beskattning bör de råvaruskatter som staten ålägger exploatören att betala tillfalla det internationella samfundet i form av u-hjälp eller annat internationellt solidaritetsarbete.

Mot. 1988/89
N27

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag till ny mineralagstiftning m.m.,
2. att riksdagen hos regeringen begär en ny utredning om mineralagstiftning där synpunkterna om solidarisk hushållning på lång sikt särskilt beaktas i enlighet med vad som anförs i motionen.

Stockholm den 18 april 1989

Inger Schörling (mp)

Lars Norberg (mp)

Carl Frick (mp)

Åsa Domeij (mp)